

10 éves a hatályos magyar szerzői jogi törvény – A szerzői jogi ágazatok nemzetgazdasági súlya növekedett – Az iparjogvédelem a válságban – válságban az iparjogvédelem? – Kérdőíves felmérés a formatervezésiminta-oltalom tárgyában – Célegyenesben az új Polgári Törvénykönyv – Kutatási és Tudománypolitikai Tanács – Tanulmánykötet id. Ficsor Mihály 70. születésnapja alkalmából – Konferencia a közösségi és a nemzeti védjegyrendszerek együttéléséről – Új nemzetközi együttműködések – Fehér Könyv a szellemi tulajdon védelméről – 2008–2009 – Folytatódik a sikeres VIVACE+ program – A Magyar Formatervezési Tanács hírei

10 ÉVES A HATÁLYOS MAGYAR SZERZŐI JOGI TÖRVÉNY

Tíz évvel ezelőtt, 1999. szeptember 1. napján lépett hatályba a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.). A jogszabály megalkotása során az alábbi alapelveket, követelményeket kellett érvényesíteni:

a) Fenn kellett tartani a szerzői jogi szabályozásnak a már vállalt nemzetközi kötelezettségekkel meglévő összhangját. Az 1994. évi I. törvénnyel kihirdetett Európai megállapodás 65. cikkében foglaltak értelmében az Európai Közösség szerzői jogi irányelveiben előírtakkal szükséges volt a lehető legnagyobb mértékben összeegyeztetni hazai jogszabályokat. Meg kellett teremteni a Szellemi Világtulajdon Világszervezete (WIPO) keretében létrejött Szerzői Jogi Szerződés, valamint az előadásokról és a hangfelvételekről szóló Szerződés Magyarország részéről történő megerősítésének belső jogi feltételeit.

b) Hosszabb távon is megfelelő választ kellett adni azokra a kihívásokra, amelyeket a technikai fejlődés támasztott – elsősorban a digitális technika és a távközlés korszerű módszereinek terjedése folytán – a szerzői joggal szemben.

c) A jelentősen megváltozott hazai gazdasági és társadalmi helyzethez kellett igazítani a szabályozást annak érdekében, hogy az egyensúlyt teremtsen és tartson fenn a szerzők és más jogosultak, valamint a felhasználók és a széles közönség érdekei között, biztosítva az oktatás, a művelődés, a tudományos kutatás és a szabad infor-

mációhoz jutás szempontjainak megfelelő érvényesülését is. Meg kellett őrizni a szerzői jognak a szellemi alkotás ösztönzésében, illetve a nemzeti és az egyetemes kultúra értékeinek megóvásában betöltött szerepét.

d) Gondoskodni kellett a szerzői jog megfelelő és minél szélesebb körű érvényesüléséről, az egyedileg nem gyakorolható szerzői és szomszédos jogok közös kezelésének fenntartásával, illetve megerősítésével, valamint a jogsértésekkel szembeni fellépés hatékonyságának fokozásával.

A jogszabály – fenntartva a magyar szerzői jog évtizedes hagyományait – számos új rendelkezést vagy szabályozási struktúrát vezetett be, így pl. a többszerzős művek esetében a közös műveket részek önálló felhasználhatósága alapján különbözteti meg, amelynek előfeltétele a részek szétválaszthatósága. A tömeges magáncélú másolásból eredő díjigényt a törvény kiterjesztette a nyomtatott formában megjelenő művekre, így különösen az irodalom alkotásai tekintetében leginkább megvalósuló nagyszámú többszörözésére (reprográfia jogdíj). A vagyoni jogosultságokat szabályozó rendelkezéseket a jogszabály egy szerkezeti egységen belül sűrítette össze. A nemzetközi jogfejlődésre is tekintettel változtak meg a többszörözés és engedélyezésének, a terjesztés és engedélyezésének, valamint a mű nyilvánossághoz való közvetítésének jogaira vonatkozó szabályok.

A miniszteri indokolás megfogalmazása szerint „a törvény előkészítése során parázs vita alakult ki a szerző vagyoni jogainak elidegeníthetőségéről.” A jogszabály meghaladta a monista felfogásnak a korábbi szerzői jogi szabályozásban tükröződő változatát és olyan *gyakorlatias rendszert* hozott létre, amelyben a klasszikus monista-dualista elméleti koncepció elemei ötvöződtek. Fő szabályként a vagyoni jogok nem idegeníthetők el, amely alól a törvény több kivételt enged: a vagyoni jogok átruházhatók, illetve átszállhatnak vagy átszállnak a munkaviszonyból származó kötelezettség teljesítéseként elkészített mű, a szoftver, az adatbázis (adattár), a reklámozási célra megrendelt mű esetében, valamint a megfilmesítési szerződés alapján.

A szerzői vagyoni jogok elidegeníthetlenségének fő szabályként történő fenntartása szükségessé tette a felhasználási szerződések nagyfokú liberalizálását, a korábbi szabályozás piacgazdasági viszonyokhoz és igényekhez történő igazítását. A törvény hatályon kívül helyezte az egyes műtípusokra korábban alkalmazott miniszteri szintű rendeleteket, és többékevésbé műfajtól független, általános és alapvetően diszpozitív szabályozási keretet teremtett a szerző és felhasználó viszonyára.

A jogszabály hatálybalépését követően folytatódott a szerzői jogot érintő kodifikációs munka. Egyfelől a törvényi felhatalmazás alapján kormányrende-

letek és miniszteriális szintű rendeletek állapítottak meg részletszabályokat olyan kérdések tekintetében, amelyekre a törvényben csak keretszabályok vonatkoznak. Másfelől maga a törvény is többször szorult módosításra; az elmúlt évtized során több közösségi irányelvnek, továbbá a Bizottságnak a kulturális anyagok digitalizálásáról szóló ajánlásának a hazai átültetése valósult meg. Bevezetésre kerültek továbbá olyan intézményi módosítások, mint a Szerzői Jogi Szakértő

Testület mellett működő egyeztető testület, az önkéntes műnyilvántartás, a közös jogkezelés felügyeletének részletes szabályai, és nem utolsósorban a nemzetközi összehasonlításban is élenjáró hatósági eljárás a Magyar Szabadalmi Hivatal előtt, amely az árva művek felhasználásának engedélyezését teszi lehetővé. A törvény legfrissebb módosítása 2009. október 1. napjával lépett hatályba, amely a közigazgatási hatósági eljárás megváltozott szabályaival teremt összhangot. A jogszabály értelmezését, gyakorlati alkalmazását, esetlegesen magának a normaszöveg változásának megalapozását segíti elő a már említett Szerzői Jogi Szakértő Testület, amely a Magyar Szabadalmi Hivatal mellett működik 2000. január 1. óta, és

évente 40-45 bírósági vagy hatósági, esetlegesen magánmegkeresésre ad szerzői jogi vitás ügyekben szakvéleményt.

A törvény előkészítése idején rögzített alapkövetelményekből kiindulva megfogalmazódik a kérdés a következő évtizedre: vajon a klasszikus alapelveken nyugvó szerzői jogi szabályozás hosszabb távon is megfelelő választ tud-e adni azokra a kihívásokra, amelyeket a technikai (és társadalmi) fejlődés támaszt – elsősorban a digitális technika és a távközlés korszerű módszereinek terjedése folytán – a szerzői joggal szemben?

dr. Munkácsi Péter

A SZERZŐI JOGI ÁGAZATOK NEMZETGAZDASÁGI SÚLYA NÖVEKEDETT

A Magyar Szabadalmi Hivatal 2002. és 2006. évre vonatkozó vizsgálata a nemzetgazdaság fejlődése szempontjából húzóágazatnak tekinthető, ún. kreatív ágazatok gazdasági teljesítménybeli és foglalkoztatási arányait számszerűsítette. Az elemzés a WIPO által kidolgozott, nemzetközileg elismert vizsgálati metodika alkalmazásával készült, amely a szerzői jogi tartalom figyelembevételével, a technikai háttérágazatokra is figyelemmel határozta meg a kreatív iparágak rendszerét. Az egységes módszertan lehetővé tette a magyar szerzői jogi szektor gazdasági hozzájárulására vonatkozó eredmények nemzetközi összehasonlításban történő bemutatását, minthogy az ezredfordulót követő években nagyszámú tagország vállalkozott kreatív iparának a WIPO-metodika alapján történő felmérésére.

A metodika egyébként négy ágazatcsoportot különít el a szerzői jogi tartalom, illetve a szerzői joghoz való kapcsolódás függvényében: 1) Primer szerzői jogi ágazatok (pl. sajtó és irodalom); 2) Szerzőijog-függő technikai háttérágazatok (pl. hangszergyártás); 3) Részlegesen szerzői jogi ágazatok (pl. ruházati ipar); 4) Egyéb kisegítő ágazatok (pl. szerzői jogi termékek szállítása).

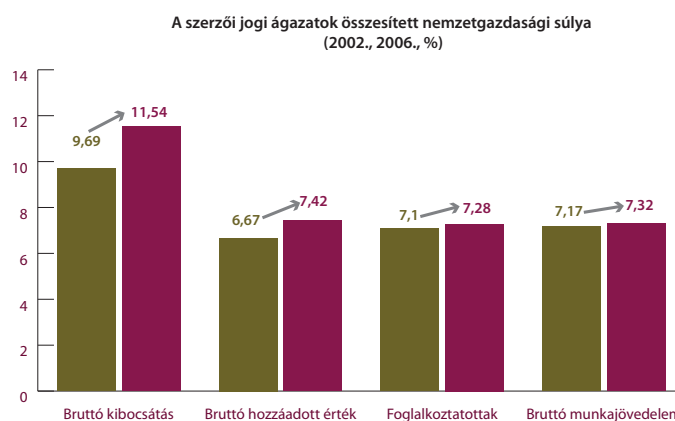
A magyar szerzői jogi alapú szektor jelentős súllyal rendelkező terület, amelynek a gazdasági teljesítménymutatók, továbbá a foglalkoztatottak létszáma alapján mért makrogazdasági súlya kimagaslóan magas volt mind a hagyományos gazdasági ágazatokkal, mind más országokkal történt nemzetközi összehasonlításban, ugyanakkor a szektor jelentékeny külkereskedelmi tényező.

Az eredmények szerint Magyarországon is érvényesült az a nemzetközi viszonylatban is megragadható trend, hogy a kreatív ágazatoknak minősülő szerzői jogi ágazatok a gazdaság hajtómotorjai, tehát a nemzetgazdaság átlagát meghaladó ütemű növekedést tudtak felmutatni. Miközben 2002-2006 között a magyar gazdaságban a bruttó hozzáadott érték évi átlagos növekedési üteme 4,3% volt,

a teljes szerzői jogi szektor átlagosan 7,2%-kal, a primer szerzői jogi ágazatok 6%-kal növekedtek. A szerzői jogi szektor tehát évente átlagosan mintegy 1,7-szer, a primer ágazatok 1,4-szer gyorsabban növekedtek, mint a nemzetgazdaság egésze.

A teljes szerzői jogi szektor nemzetgazdasági hozzájárulása 2006-ban a bruttó kibocsátás alapján 11,5%-ot, a bruttó hozzáadott érték alapján 7,4 %-ot ért el, tehát súlya a 2002-2006 között eltelt négy esztendőben közel 2, illetve 1%-kal növekedett. A szektor foglalkoztatási hozzájárulása, a munkavállalói jövedelmi arányaihoz hasonlóan mindkét évben 7%-ot meghaladó arányt képviselt. A primer szerzői jogi ágazatok is jelentős arányban vannak jelen a magyar gazdaságban, amennyiben hozzájárulásuk a bruttó hozzáadott értékhez és a foglalkoztatáshoz 4,2%-ot, a munkavállalói jövedelmekhez 4,3%-ot képviselt 2006-ban, és a 2002. évihez képest súlyuk növekedett.

A szerzői jogi szektornak a nemzetgazdasági szintű bruttó hozzáadott értékhez, a foglalkoztatáshoz való hozzájárulását az ún. hagyományos gaz-

dasági ágakkal való összehasonlításban vizsgálva a gazdaságpolitikai döntéshozók által sem ismert nagyságrendek és arányok váltak láthatóvá. A szerzői jogi ágazatok 2006. évi 7,4%-os hozzájárulása a bruttó hozzáadott értékhez olyan volument képvisel, mint a szállítás-postatávközlés vagy az oktatás hozzáadott értéke. A szerzői jogi szektor teljesítménye továbbá a mezőgazdaság hozzáadott értékének a 2,5-szerese, a villamosener-

gia-ipari 3-szorososa. A primer szerzői jogi ágazatok esetében a bruttó hozzáadott értékhez való hozzájárulás a mezőgazdasággal volt azonos nagyságrendű, illetve a gépgyártás 2,5-szeresét tette ki.

A teljes szerzői jogi szektor 2006-ban 274 ezer főnek adott munkát, ami olyan ágazatok létszámával mérhető össze, mint a 270 ezer főt foglalkoztató egészségügy. A szerzői jogi szektorban dupla annyian dolgoznak, mint az élelmiszeriparban, 3-szor többen, mint a vegyiparban. A primer szerzői jogi ágazatok 158 ezer főnek nyújtottak megélhetést, tehát kétszer

annyian dolgoznak ebben a szektorban, mint a textiliparban.

A kreatív szektornak a nemzetgazdasági teljesítményekhez való jelentékeny hozzájárulása Magyarországot a nemzetközi élménybe juttatta. A WIPO által kidolgozott metodikát alkalmazó 17 ország összehasonlításában a bruttó hozzáadott értékhez való hozzájárulás, valamint a foglalkoztatási arányok alapján Magyarország igen kedvező helyezést ért el.

Penyigey Krisztina

AZ IPARJOGVÉDELEM A VÁLSÁGBAN – VÁLSÁGBAN AZ IPARJOGVÉDELEM?

A Szellemi Tulajdon Világszervezetében (a WIPO-ban) a főigazgató külön munkacsoportot alakított azzal a feladattal, hogy vizsgálja meg a *globális pénzügyi és gazdasági válságnak a szellemi tulajdonra gyakorolt hatását*, és tárja fel: milyen szerepet tölthet be a szellemi tulajdon a válság enyhítésében, feloldásában. E célból a WIPO főigazgatója tanulmányt készített arról, hogy a jelenlegi recesszió miként érinti a szellemi tulajdon – azon belül főleg a szabadalmak és a védjegyek – igénybevételét, illetve hasznosulását. A tanulmány összeállítására a müncheni székhelyű *Ludwig-Maximilians-Universität* két közgazdász professzora, *Georg von Graevenitz* és *Dietmar Harhoff* kapott felkérést. Munkájukat két szakaszban végzik el: előzetes jelentésükben a legfontosabb statisztikai adatokból és a korábbi kutatások eredményeiből lesűrűzhető tanulságokat összegyűjtik, átfogó zárótanulmányukban pedig ökonometriai elemzéssel is szolgálnak.

Az előzetes jelentés szerzői hangsúlyozottan óvatosságra intenek ugyan az okozati összefüggések és az azokra épülő előrejelzések kezelésében, megelőlegezett következtetések mindazonáltal figyelemre méltóak. Az óvatosságot különösképpen indokolja, hogy számos múltbeli gazdasági válság egybeesett a nemzeti vagy a regionális szellemi tulajdonvédelmi rendszerek szerkezeti átalakításaival. A szellemi tulajdon érintő és az üzleti viszonyokban bekövetkező kollineáris fejlemények ezért nem feltétlenül adnak teljes és pontos képet a recesszió és a szellemi tulajdon éró hatások közötti okozati kapcsolatról.

A jelentés az elméleti elemzésekből azt szűri le, hogy *a konjunktúraciklusok két okból érintik a szellemi tulajdon igénybevételét, hasznosulását*: egyrészt elapadnak az iparjogvédelmi oltalom megszerzéséhez és fenntartásához szükséges pénzügyi források, másrészt a válsággal járó bizonytalanság miatt az iparjogvédelmi rendszerek igénybevevői „kivárnak”, elhalasztják a kockázatosabb döntéseiket és csökkentik folyó kiadásait.

A jelentés szerzői közelebbről is szemügyre vették azokat a gazdaságtörténeti előzményeket, amikor a gazdasági visszaesés és az iparjogvédelmi folyamatok között ható ok-sági összefüggés viszonylag „tisztán”, azaz a szellemi tulajdon rendszerében bekövetkező szerkezeti változások „torzító” hatása nélkül érvényesülhetett.

A nagy gazdasági világválság idején az *Amerikai Egyesült Államokban* drasztikusan – 37%-kal – csökkent a szabadalmi bejelentések száma: az 1929. évi 89 969-ről 56 694-re zuhant 1933-ig. Ezt követően az 1929. évi csúcsot csak 1965-ben sikerült meghaladni. Védjegybejelentésekből 1926-ban fogadták a legtöbbet – 21 839-et; 1929 és 1932 között számuk 32,5%-kal (18 665-ről 12 601-re) hanyatlott. Az 1926. évi rekordot csak 1945-ben döntötték meg.

A *Japánban* 1992-t követően kialakuló válság inkább a védjegybejelentéseket érintette: 1997 után két év alatt 40%-kal csökkent a számuk. A szabadalmi bejelentéseknél 6%-os visszaesést regisztráltak 1992 és 1994 között.

Finnország 1991. évi bank- és pénzügyi válsága a szabadalmi bejelentések mennyiségét 33%-kal, a védjegybejelentéseket pedig 23%-kal vetette vissza az 1989 és 1993 közötti időszakban.

Az 1998. évi ázsiai pénzügyi válság a *koreai* szabadalmi bejelentések számában idézett elő 25%-os – igaz, csupán átmeneti – csökkenést.

Az előzetes jelentés szerint a gazdaságtörténeti előképek is azt valószínűsítik, hogy *a jelenlegi recesszió számottevő visszaesést hoz majd mind a szabadalmi és a védjegybejelentések, mind pedig a fenntartott, illetve megújított oltalmak számára*. A hatások súlyossága nagyban függ attól, hogy napjaink globális pénzügyi-gazdasági válsága mennyire húzódik el. A rövid távra korlátozódó recesszió bizonyos mértékig befolyásolhatja a vállalkozások *cash-flow* helyzetét, de aligha fogja vissza a kutatási-fejlesztési ráfordításokat és az innovációs kibocsátó képességet. Ellenben, ha a válság hosszan eltartana, az nagymértékben érintené a kutatási-fejlesztési beruházásokat és általában az innovációs tevékenységet. Mivel az innováció meghatározó szerepet tölt be a hosszú távú gazdasági növekedésben, a kutatási-fejlesztési ráfordítások visszafogása a hosszabb távú növekedési kilátásokban strukturális megtorpanást, törést idézhet elő. Másfelől, azok a vállalkozások, amelyek a válságos időkben is áldoznak szellemi tulajdonvédelmi eszköztárukra, a későbbi fellendülés legnagyobb nyerteseivé válhatnak.

dr. Ficsor Mihály

KÉRDŐÍVES FELMÉRÉS A FORMATERVEZÉSIMINTA-OLTALOM TÁRGYÁBAN

A kérdőíves felmérés elsődleges célja a formatervezésiminta-oltalom engedélyezési eljárásának egy esetleges újraszabályozásával kapcsolatos hatásvizsgálat elkészítéséhez szükséges információgyűjtés volt. Ennek érdekében a kérdőíveket nem csak az MSZH előtt lefolytatott engedélyezési eljárásban résztvevő bejelentők és képviselők részére küldtük meg, hanem az iparjogvédelmi jogalkotás terén legaktívabb két társadalmi szervezet, a Magyar Védjegy Egyesület és a Magyar Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Egyesület számára is. Külön kérdőívek készültek továbbá azoknak a formatervezés területén tevékenykedő alkotóknak is, akiknek még nem volt mintaoltalmi bejelentésük, illetve akik bejelentésükkel a nemzeti eljárás helyett a közösségi utat választották.

Az MSZH-val kapcsolatban álló nemzeti bejelentőknek és az MSZH előtt eljáró képviselőknek összeállított kérdőíveknek az engedélyezési eljárás során a hivatal által nyújtott szolgáltatással való elégedettség-re vonatkozó kérdésére a bejelentők 75%-a, a képviselők 80%-a minden tekintetben pozitív választ adott. Az előbbieket 10%-a

az utóbbiak 13%-a értékelte részben pozitívan a hivatal tevékenységét, és csak a válaszadók 7%, illetve 4%-a (1 képviselő) nem jelölt meg egyetlen szempontot sem, amellyel elégedett volt. Míg a képviselők elsődlegesen a magas bejelentési díjat kifogásolták, addig a bejelentők körében az elégedetlenség oka elsősorban a hosszú átfutási idő (58%) volt. Ez utóbbiak közül a bejelentés korábbi közzétételét mindössze egyetlen bejelentő kérte.

Elégedettségük okául a képviselők a legtöbb esetben az MSZH színvonalas szakmai együttműködését jelelték meg, de az elégedett bejelentőknek is több mint a fele választotta a "színvonalas tájékoztatás" opciót.

A jogi szabályozás bejelentők számára kedvező változásának a bejelentői aktivitásra gyakorolt hatását vizsgáló kérdésre adott válaszokból arra lehet következtetni, hogy a szabályozás bejelentői igényekkel összhangban álló változása esetén a nemzeti úton tett bejelentések száma 60%-kal emelkedne. A hivatal eljárásával kapcsolatban elvárásaként fogalmazódik meg minden célcsoportban első helyen a gyors átfutási idő, többségében a teljes érdemi vizsgálat fenntartása mellett. Ez utóbbi hiányát még a Belső Piaci Harmonizációs

Hivatal bejelentői közül sem jelölte meg senki a közösségi út előnyeként.

A két szakmai szervezet álláspontja egybeesett a felhasználók részéről megfogalmazódott igénnyel. Mindkét szakmai szervezet a korábbi iparjogvédelmi, vagy szerzői jogokba való ütközés kivételével a hivatalból lefolytatott teljes érdemi vizsgálat mellett foglalt állást, egyúttal felszólalási eljárás keretében biztosítva a lehetőséget a korábbi jog jogosultjának a oltalommal szembeni fellépésre.

A bejelentéssel nem rendelkező formatervezők egy-egy kérdőíven belül is elmentmondásokat tartalmazó válaszaiból leginkább az olvasható ki, hogy a magyar "formatervezői elit" iparjogvédelmi tájékozottsága alacsony, a meglévő ismeretei pontatlanok. Ugyanakkor az iparjogvédelem szempontjából mindeddig inaktív formatervezők csoportja kétségkívül az egyik legnagyobb potenciális bejelentői kört képezi, ezért egy esetleges jogszabályváltozás kapcsán célszerű különös hangsúlyt fektetni megfelelő tájékoztatásra.

Szőllősi Gusztáv

CÉLEGYENESBEN AZ ÚJ POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV

Az új Polgári Törvénykönyvet 2009. szeptember 21-én fogadta el az Országgyűlés; az eredeti tervek szerint a törvény 2010. május 1. napján lépne hatályba.*

A törvény hét könyvre tagozódik, ezen belül 1200 paragrafusból áll, így a legterjedelmesebb és legösszetettebb jogszabály lett az elfogadásával.

Több jogterület teljesen átalakul, többek között megszűnik a teljes *cselekvőképzetlenség* fogalma, bővül a szabályozás az *előzetes jognyilatkozat*, valamint a *bejegyzett élet-*

társi kapcsolat intézményével, változnak az *örökbefogadási szabályok* is. A családi jogviszonyokat korábban külön törvény szabályozta, most az új kódexben külön könyvet (3.) képez a családjog.

Szintén külön fejezetet szentelt a jogalkotó az *ingatlan-nyilvántartásnak*, valamint a törvény részletesebben szabályozza a *vagyonértékű jogokat* (haszonélvezeti jog, elővásárlási jog) és a *tiszteletlen szerződés* fogalmát és következményeit is.

Az új Ptk.-ban szerepel majd a *factoring* és a *lízings*. Ezeket régen nem tartalmazta a törvény, azonban a fejlődés miatt szükség volt ezen új szerződésfajták bevezetésére is.

A kódex számos, a *szellemi tulajdont* érintő változásokat is tartalmaz. Álljon itt néhány érdekesség a teljesség igénye nélkül.

A *szellemi alkotások létrehozóit is megilleti a sérelemdíj*, ami egyfajta kompenzáció a személyhez fűződő jogok megsértése esetén (a sérelemdíj a nem vagyoni kártérítés helyébe lép).

Ha a jogsértő nem bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható, ez önmagában elegendő és közvetlenül vonja maga után a sérelemdíjra való jogosultságot. Két feltétel vizsgálata szükséges: egyfelől az, hogy a személyhez fűződő jog megsértése bekövetkezett-e, másfelől pedig, hogy a jog-

* Lapzártakor érkezett a hír, hogy Sólyom László köztársasági elnök nem írta alá, megfontolásra visszaküldte az Országgyűlésnek a Polgári Törvénykönyvet.

sértőnek a magatartása illetve mulasztása felróható-e. A két feltétel megvalósulásán kívül nem követelhető meg semmiféle további negatív eredmény (hátrány, vagyoni kár) bekövetkezése a bizonyítása.

Az új szabályozás értelmében a *vállalkozási szerződések tárgya lehet szellemi alkotások előállítására is*, vállalkozási szerződés alapján készülnek a különböző tervdokumentációk, a számítógépi programok (szoftver), képző-, vagy iparművészeti alkotások (kötéri szobrok, festmények, építmények stb.), valamint gyakran vállalkozási szerződés eredményeként jönnek létre iparjogvédelmi termékek. A felek jogaira és kötelezettségeire a vállalkozási szerződés szabályai az irányadóak. Amennyiben a szerzői mű eredeti-egyéni jellegű és ezért szerzői jogi védelem alá esik, vagy az iparjogvédelmi szellemi terméket meghatározott eljárás során jogi oltalomban részesítik, úgy a mű

előállítását a külön törvényekben foglalt jogvédelem illeti meg, és alkalmazni kell a hasznosítási, felhasználási szerződések külön szabályait is. Ellenben a mű előállítása vagy a hibás teljesítés körében – tehát nem szorosan a szellemi tulajdonot érintő kérdésekben – a vállalkozás szerződési szabályait kell alkalmazni.

A *tervezési szerződések* kapcsán a törvény sajátosságként említi, hogy a tervező által előállított mű, a tervdokumentáció egyben *szellemi alkotás*, ezért – adott esetben – irányadóak mindazok az elvek, jogi szabályok, amelyek a szellemi alkotásokkal kapcsolatosak. A tervdokumentáció ezen túlmenően – egyéni, eredeti jellegétől függően – szerzői műnek is minősülhet, és a szerzői jogi törvény külön rendelkezései szerint részesülhet fokozott jogi oltalomban.

A *kutatási szerződésekre* vonatkozó új szabályozás szerint a kutató a *szellemi alkotáshoz* fűződő vagyoni jogot ruhazza át

a megrendelőre, amennyiben ez nem kivitelezhető, akkor a legszélesebb terjedelmű felhasználási jogot köteles átruházni.

Erre tekintettel a szellemi alkotás nyilvánosságra hozatalához is a megrendelő hozzájárulása szükséges, továbbá az üzleti titok jogosultjának is a megrendelő minősül. A vagyoni jogosultságok, illetve a felhasználási jog megszerzése nem jogosítja fel a megrendelőt arra, hogy a kutató szolgáltatását a szerződésben meghatározott céltól eltérően használja fel, hiszen a kutató ennek előzetes ismeretében dönthetett volna úgy, hogy a szerződést nem köti meg.

A fent bemutatott rendelkezéseken túl, az új Polgári Törvénykönyv még számos más változást is tartalmaz, melyek a jövőben más jogszabályok módosítását is maguk után vonják.

dr. Kovács Gabriella

KUTATÁSI ÉS TUDOMÁNPOLITIKAI TANÁCS

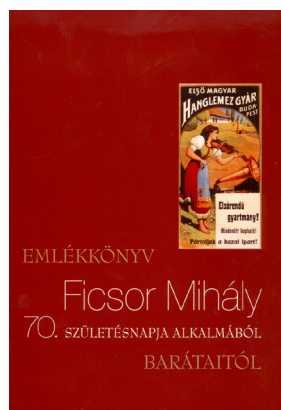
A Kormány 1162/2009. (IX.22.) Korm. határozatával létrehozta a Kutatási és Tudomáspolitikai Tanácsot, amelynek elnöke a Miniszterelnök, alelnöke az NKTH elnöke. Tagjai a nemzeti fejlesztési és gazdasági miniszter, az oktatási és kulturális miniszter, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, a Magyar Rektori

Konferencia által kijelölt személy, valamint a miniszterelnök által a kutatás-fejlesztés területén kiemelkedő tevékenységet végző vállalkozások vezetői, továbbá a tudományos kutatással és a technológiai fejlesztéssel összefüggésben kiemelkedő szakmai tudással rendelkező személyek közül felkért négy személy.

TANULMÁNYKÖTET ID. FICSOR MIHÁLY 70. SZÜLETÉSNAPI ALKALMÁBÓL

A Szent István Társulat tanulmánykötetet jelentetett meg *id. Ficsor Mihály* hetvenedik születésnapja alkalmából, *Tattay Levente* szerkesztésében.

Ficsor Mihály – a kötetben szereplő életrajz szerint – 1938. szeptember 26-án született, 1964-ben végzett az ELTE jogi karán. 1966-tól a Pesti Központi Kerületi Bíróságon volt bírósági írástudó, majd 1969-től az Igazságügyi Minisztérium Törvényelőkészítő Főosztályán dolgozott. Az Artisjusban 1975 és 1985 között dolgozott, 1977-ig főigazgató-helyettesként, majd főigazgatóként. Ezt követően a WIPO-ban folytatta munkáját, előbb osztályvezetőként, majd főosztályvezetőként, végül 1992 és 1999 között főigazgató-helyettesként. Az

ezredforduló óta elsősorban szakértőként dolgozik, 2000-től a Szerzői Jogi Szakértő Testület elnöke, 1999-től a Kereskedelmi Világszervezet vitarendezési szakértője.

A tanulmánykötet szerzői Ficsor Mihály huszonhárom kollégája, „harcostársa”, közöttük olyan nemzetközi szerzői jogi „nagyagyúk”, mint *Carlos Fernández Ballesteros* (volt WIPO főigazgató-helyettes), *Jørgen Blomquist* (a WIPO szerzői jogért felelős igazgatója), *Jukka Liedes* (a WIPO Szerzői és Szomszédos Jogi Állandó Bizottságának elnöke), *André Lucas* (a Nantes egyetem professzora), *Tarja Kokinen-Olsson* (az IFRO, a reprográfiai közös jogkezelők nemzetközi szervezetének tiszteletbeli elnöke).

A kötetben szereplő tanulmányok mindegyike kapcsolódik valamilyen módon Ficsor Mihály személyéhez (például *Bendzsel Miklós* laudációja vagy *Gayer*

Gyula írása a Bartók-ügyről), munkájához (például Kiss Zoltán áttekintése az SZJSZT közjogi megítéléséről), szerzői jogon belüli „kedvenc” témáihoz (például Faludi Gábor és Gyertyánfy Péter írásai a közös jogkezelésről vagy Gyenge Anikó elemzése a három lépcsős tesztről).

A szigorúan jogi tárgyú elemzések mellett helyzetelemzések teszik különösen színessé a könyvet. A helyzetelemzések kétirányúak: részint azt vizsgálják, miként reagált a szerzői jog a digitális kihívásra az ezredfordulót megelőzően (például Carlos Fernández Ballesteros írása a WIPO Internet szerződéseiről, amelyet sokan Ficsor Mihály fő művének

tartanak vagy Mann Judit írása a szerzői jog társadalmi beágyazottságáról), másrészt azt kutatják, a jelenlegi piaci környezetben milyen üzleti modellek érvényesülhetnek rövid vagy hosszútávon (például Tomori Pál, Szinger András, Vida Sádor írásai).

A tanulmányok között kifejezetten aktuális témák is megjelennek, így a műsorsugárzó szervezetek védelme tárgyában hosszú évek óta tervezett új WIPO egyezmény (Munkácsi Péter írása), termékelhelyezés és a merchandising összefüggései (Kricsfalvi Anita és Kalocsay Gergely közös írása, illetve Tattay Levente tanulmánya) vagy a szerzői jog és a médiaszabályozás kapcsolódási pontjai (Sarkady Ildikó írása).

A kötet elsődleges célja az, hogy kifejezze a szerzők tiszteletét id. Ficsor Mihály munkássága előtt. Érdeme azonban messze túlmutat ezen, mivel szerzőinek többsége – akik hivatali „öltönyükben” szakmájuk professzionális művelői, jól meghatározható érdekcsoportok képviselői – ezúttal felülemelkedve a napi csatákon, elfogultság nélkül, ha úgy tetszik az „előkelő és érdektelen harmadik” nézőpontjából adnak pillanatképet a szerzői jog jelenéről, mutatják meg a közeljövőt. Mintha pár perc-re a szerzők elhitték volna, hogy nem csak tűzszünet, hanem béke van, amikor nem kötelesség, hanem érdem az alkotás.

dr. Békés Gergely

KONFERENCIA A KÖZÖSSÉGI ÉS A NEMZETI VÉDJEGYRENDSZEREK EGYÜTTÉLÉSÉRŐL

A Magyar Szabadalmi Hivatal a Belső Piaci Harmonizációs Hivatallal együttműködésben angol nyelvű regionális konferenciát rendez, amelynek témája a közösségi és a nemzeti védjegyrendszerek együttélése.

A rendezvény időpontja: 2009. november 3.

Helyszín: Magyar Szabadalmi Hivatal konferenciaterme (1054 Budapest, Garibaldi u. 2.)

További információk: www.mszh.hu/English/RC/index.html

A rendezvényen olyan neves előadók vesznek részt, mint António Campinos, a BPHH Igazgatótanácsának elnöke és a Portugál Szellemi Tulajdonvédelmi Intézet elnöke, valamint Edmond Simon, a Benelux Szellemi Tulajdoni Hivatal elnöke. Magyar részről előadást tart dr. Ficsor Mihály, az MSZH jogi elnökhelyettese, dr. Lendvai Zsófia, a Kajtár Takács, Hegymegi-Barakonyi Baker & McKenzie Ügyvédi Iroda ügyvédje és dr. Gödölle István, a Gödölle, Kékes, Mészáros & Szabó Szabadalmi és Védjegy Iroda szabadalmi ügyvivője.

ÚJ NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK: A MAGYAR-JAPÁN ÉS A MAGYAR-SZINGAPÚRI SZABADALMI EGYÜTTMŰKÖDÉS

A Japán Szabadalmi Hivatal és a Magyar Szabadalmi Hivatal között 2009. június 30-án kétoldali megállapodás született az ún. Patent Prosecution Highway kísérleti projektről (PPH), vagyis a szabadalmak engedélyezésének gyorsításáról. A két hivatal között 2009. augusztus 3-ával elindult PPH azok számára jelent előnyt, akik a globalizált gazdasági környezetben egyazon találmányra több országban kívánnak oltalmat szerezni. A PPH együttműködés lényege, hogy a hivatalok kölcsönösen hasznosítják azt a munkát, amelyet a másik hivatal az adott találmánnyal kapcsolatban már elvégzett, lehetővé téve ezzel a mindkét országban azonos találmányra oltalmat kérő bejelentők számára a szabadalom gyorsabb megszerzését.

A PPH eredetileg egy japán, bilaterális megállapodásokra épülő kezdeményezés, amely pragmatikus megközelítésének köszönhetően gyorsan elterjedt kooperációs megoldássá vált a világ számos szabadalmi hivatala között (e körbe tartozik pl. az USA, az Egyesült Királyság, Németország, Ausztrália, Kanada, Dél-Korea, Szingapúr, Dánia, Finnország és Ausztria szabadalmi hivatalai, valamint az Európai Szabadalmi Hivatal). Ebbe a meglehetősen szűk, a világ legfelkészültebb szabadalmi hivatalait tömörítő körbe került meghívást és lépett be a Magyar Szabadalmi Hivatal.

A Magyar Szabadalmi Hivatal ugyanakkor eltökélt a bilaterális együttműködési paletta szélesítésében, további megállapodások megkötése terén, mivel bízik abban, hogy az ügyfelek minden eddiginél hatékonyabb kiszolgálásán túl a PPH megoldást kínálhat

a világszerte egyre növekvő mennyiségű és bonyolultságú szabadalmi munkateher kezelésére is.

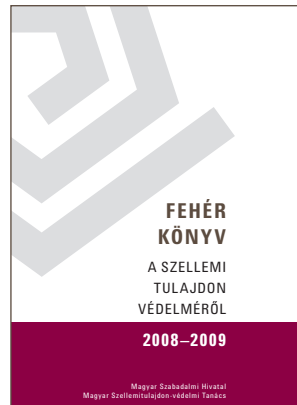
Egy hónappal a PPH együttműködési megállapodás aláírását követően, 2009. július 30-án született meg a Magyar Szabadalmi Hivatal és a Szingapúri Szellemtulajdon-védelmi Hivatal között az a kétoldali keretmegállapodás, amelynek értelmében a Magyar Szabadalmi Hivatal 2009. szeptember 1-jétől kutatási- és vizsgálati tevékenységet végez a Szingapúri Szellemtulajdon-védelmi Hivatal számára. A keretmegállapodás aláírása a Magyar Szabadalmi Hivatal által végzett szabadalmi kutatás és vizsgálat minőségi elismerését jelenti és összhangban áll a nemzeti hivatalok közötti szorosabb együttműködést és munkamegosztást célzó nemzetközi törekvésekkel.

FEHÉR KÖNYV A SZELLEMI TULAJDON VÉDELMÉRŐL – 2008-2009

„Fehér Könyv a szellemi tulajdon védelméről – 2008-2009” címmel megjelent a Magyar Szabadalmi Hivatal és a Magyar Szellemitulajdon-védelmi Tanács 2005-ben útjára indított kiadványsorozatának legújabb kötete, amely a szellemitulajdon-védelem időszerű stratégiai irányaira, a szakmai előtt álló legújabb kihívásokra, valamint a legfontosabb szabályozási kérdésekre kívánja irányítani a gazdasági és politikai döntéshozók figyelmét.

A *szellemitulajdon-védelem stratégiai kérdéseivel foglalkozó első fejezet* részletesen bemutatja az iparjogvédelmi jogalkotás terén mérőföldkönek tekinthető, legfrissebb törvénymódosításokat. Megismerkedhetünk a Kormány által elfogadott Hamisítás Elleni Nemzeti Stratégiával, továbbá áttekintést kapunk az OECD magyar innovációs rendszerről készített országjelentésének szellemitulajdon-védelmi vonatkozásairól.

A kötet *második fejezete* a fontos versenyesszövekként funkcionáló *védjegyol-*

talom aktuális hazai és nemzetközi szabályozási kérdéseit tárgyalja. Áttekintést kaphatunk a hazai védjegyrendszerben az elmúlt években végbemenő nagy jelentőségű változások eddigi tapasztalatairól, a közösségi és a nemzeti védjegyrendszerek közötti együttműködésről, valamint megismerkedhetünk a nemzetközi védjegyek lajstromozásáról szóló, ún. madridi rendszer reformjának jogi aspektusaival.

A kötet *harmadik fejezete a szellemitulajdon-védelmi szolgáltatások*, valamint a *szerzői jog* aktuális kérdéseit tárgyalja. Jól hasznosítható összefoglalást kapunk

az Európai Unió tagországainak nemzeti innovációs struktúrájáról, továbbá a nemzeti hivatalok szellemitulajdon-védelmi szolgáltatásainak sokszínű kínálatáról. A kiadvány megismerteti az árva művek felhasználásának engedélyezési eljárásával, továbbá arra keresi a választ, hogy a klasszikus szerzői jog vajon mennyire képes reflektálni az új társadalmi jelenségekre, technikai kihívásokra.

A Magyar Szabadalmi Hivatal és a Magyar Szellemitulajdon-védelmi Tanács ezzel az újabb tanulmánykötettel hozzá kívánt járulni a szellemitulajdon-védelmi szakmát érintő új kihívások hatékony kezeléséhez, új szabályozási javaslatok kimunkálásához és nem utolsósorban a szellemitulajdon-védelmi tudatosság további erősítéséhez.

A tanulmánykötet megvásárolható a Magyar Szabadalmi Hivatal ügyfélszolgálatán: 1054 Budapest, Akadémia u. 21. Telefon: 474 5561.

VIVACE+
a KKV-k iparjogvédelmi tudatosságának erősítéséért

FOLYTATÓDIK A SIKERES VIVACE+ PROGRAM

A Magyar Szabadalmi Hivatal és a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal (NKTH) együttműködésében VIVACE+ néven újraindult a 2004 óta sikeresen zajló Vállalkozói Iparjogvédelmi Versenyképességet Alapozó Cselekvési program, közismert nevén a VIVACE program, amely 2007-ben bekerült az EU legjobb 15 szellemitulajdon-védelmi tudatosságnövelő programja közé. A VIVACE+ program legfőbb célkitűzése a kis- és középvállalkozások innovációs aktivitásának támogatása és szellemitulaj-

don-védelmi tudatossági szintjének emelése, így hozzájárulva a magyar vállalkozások versenyképességének javulásához.

A VIVACE+ őszi programsorozata keretében öt vidéki nagyvárosban (Debrecenben, Veszprémben, Szegeden, Miskolcon, Győrött) és Budapesten kerül sor innovációmenedzsment-képzésre. Nyolc helyszínen (Sopronban, Kaposváron, Zalaegerszegen, Veszprémben, Miskolcon, Kecskeméten, Debrecenben, Pécsen) és a fővárosban más eseményekhez (kiállításokhoz, konferenciákhoz) kapcsolódó ismeretterjesztő előadások, Szegeden és Debrecenben pedig több előadásból

álló, a szakterület legújabb fejleményeit bemutató szellemitulajdon-védelmi anket keretében ismerkedhetnek meg az érdeklődők a szellemitulajdon-védelem és az innováció alapfogalmaival, aktuális kérdéseivel. Fontos láncszemet képeznek a VIVACE+ programban a közvetítő partnerszervezetek (így különösen a regionális kereskedelmi- és iparkamarák, egyetemek, PATLIB központok), amelyek közvetlen kapcsolatot teremtenek az MSZH és az adott régióban működő kis- és középvállalatok között. A rendezvények részleteiről az MSZH honlapja (www.mszh.hu) ad tájékoztatást.

A MAGYAR FORMATERVEZÉSI TANÁCS HÍREI

A Magyar Formatervezési Díj 2009 pályázat ünnepélyes díjátadó gálájára, valamint a nyertes pályamunkákból rendezett kiállítás megnyitójára 2009. október 5-én került sor az Iparművészeti Múzeumban. A 30. alkalommal meghirdetett Formatervezési Díj mellett első alkalommal került sor a *Design Management-díj* adományozására.

A Design Terminál Kht. idén hatodik alkalommal rendezte meg a fővárosban 2009. október 2. és 11. között *Design Hét Budapest 2009* rendezvényét, amelynek

része a Magyar Formatervezési Díj átadása. Az idei eseménysor a kreatív energiák tematika köré szerveződött. Kitüntetett figyelmet kapott az alkotói kreativitás, valamint a tudásalapú termékek és szolgáltatások, az új generációs anyagok és a XXI. századi technológiák. A Design Hét Budapest rendezvényei változatos helyszíneken kerültek megrendezésre, amelyek között megtalálható a nagy múzeumoktól kezdve a kis műhelyekig, a közterektől a különféle szubkultúrák kedvelt helyszíneig. A tavalyi év sikerére való tekintettel folytatódott a kedvezményes vásárlási akció, amelyben idén 60 üzlet, bemuta-

tóterem és műhely vett részt, 20% kedvezménnyel.

A *FormaTúra kiállítás* nemzetközi porondra lépett. A kiállításnak a szűkített, de a 2008. évi díjazott alkotásokkal egészített anyaga a 2009. évi európai kulturális főváros, Vilnius meghívására az eredeti installációban és arculattal utazott a helyszínre, ahol 2009. szeptember 5. és október 5. között mutatkozott be a Litván Alkotóművészek Szövetségének galériájában.

HASZNOS WEBCÍMEK

Magyar Szabadalmi Hivatal	www.mszh.hu
Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium	www.irm.gov.hu
Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium	www.nfgm.gov.hu
Miniszterelnöki Hivatal	www.meh.hu
Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal	www.nkth.gov.hu
Magyar Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Egyesület	www.mie.org.hu
Magyar Innovációs Szövetség	www.innovacio.hu
Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO, Genf)	www.wipo.org
Európai Szabadalmi Hivatal (EPO, München)	www.epo.org
Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (OHIM, Alicante)	www.oami.eu.int
Közösségi Növényfajta Hivatal (CPVO, Angers)	www.cpvo.eu.int
Kereskedelmi Világszervezet (WTO, Genf)	www.wto.int

HÍRLEVÉL A SZELLEMI TULAJDON VÉDELMEÉRŐL

A Magyar Szabadalmi Hivatal és a Magyar Szellemtulajdon-védelmi Tanács kiadványa

6. évfolyam, 3. szám, 2009. III. negyedév
Megjelenik negyedévenként

Felelős kiadó: Dr. Bendzsel Miklós

Szerkesztőség: Magyar Szabadalmi Hivatal · Magyar Szellemtulajdon-védelmi Tanács Titkársága · 1054 Budapest, Garibaldi u. 2. · Telefon: 474-5987
Levél cím: Pf. 552, 1374 · mszh@hpo.hu · <http://www.mszh.hu>

Terjeszti: Magyar Szabadalmi Hivatal

Szerkesztőbizottság:

Dr. Bendzsel Miklós, Dr. Faludi Gábor, Dr. Ficsor Mihály,
Dürr János, Dr. Kiss Marietta, Dr. Kiss Zoltán,
Dr. Penyigey Krisztina, Szitáné dr. Kazai Ágnes

HU ISSN 1785-7767

500 – MSZH – 2009.097